

Силабус
освітнього компоненту ОК 21
(умовне позначення ОК в освітній програмі (ОП))

Навчальна практика

Назва дисципліни:	Навчальна практика
Рівень вищої освіти:	Перший (бакалаврський)
Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	В 11 «Філологія»
Спеціалізація:	В 11.10 Прикладна лінгвістика
Освітньо-професійна (Освітньо наукова) програма:	Філологія (прикладна лінгвістика)
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=6652
Рік навчання:	2
Семестр:	4 (весняний)
Обсяг освітнього компоненту	4 кредити (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Захист звіту.
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра комп'ютерних наук і інформаційних систем
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	ст. викл. Неронов Сергій Миколайович
Контактний телефон:	+380677036416
E-mail:	sernikner@gmail.com

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є формування в студентів системи знань і вмінь, пов'язаних з автоматизацією процесу перекладу.

Предмет: вивчення конкретних технічних і практичних аспектів, пов'язаних із застосуванням систем машинного перекладу.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити студентів із передумовами виникнення та основними етапами розвитку машинного перекладу;
- окреслити основні теоретичні положення та поняття, що належать до кола проблематики дисципліни;
- детермінувати роль людини в процесі машинного перекладу;
- сформувати уявлення про основні підходи в розробці автоматизованих інструментів перекладу;
- ознайомити з використанням алгоритмів машинного перекладу в технологіях розпізнавання та інтерпретації мовлення;
- сформувати практичні навички роботи із засобами автоматизованого перекладу (CAT tools – Computer-Aided Translation), що охоплюють створення перекладацьких проєктів, укладання глосаріїв, опанування базовими опціями перекладацького інструментарію, користування пам'яттю перекладів тощо;
- сформувати базові знання оцінювання якості машинного перекладу на різних мовних рівнях;
- 8. навчити основним методикам редагування перекладених текстів;
- 9. сформувати практичні навички роботи з веб-інструментами перекладу;

- ознайомити майбутніх фахівців перекладу з принципами роботи в командних проєктах

Після проходження навчальної практики студенти матимуть уявлення про криптологічне підґрунтя та перші спроби автоматизації перекладу; оперуватимуть англomовними поняттями та термінами, релевантними до теорії та практики машинного перекладу; чітко диференціюватимуть між основними стратегіями моделювання перекладацьких інструментів і переліком опцій, які враховують під час розробки відповідних систем; знатимуть переваги й недоліки систем на основі граматичних правил і статистичних систем машинного перекладу; керуватимуться набутими знаннями для визначення ролі людини в різних типах перекладацьких систем; матимуть практичні навички роботи з автоматизованими системами перекладу; вмітимуть працювати в хмарних системах автоматизованого перекладу; засвоять основні принципи та напрями роботи в командних проєктах.

Передумови для вивчення освітнього компоненту: для успішного оволодіння дисципліною студенти повинні оперувати знаннями, навичками та вміннями, отриманими у ході вивчення курсів ОК 1 Культура мовлення фахівця-філолога, ОК 2 Особливості професійного спілкування країн світу, ОК 6 Основи інформаційних технологій, ОК 8 Комп'ютерна графіка, ОК 9 Системи управління базами даних, ОК 14 Практичний курс англійської мови, ОК 20 Навчальна практика.

Компетентності, яких набуває здобувач:

Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання й аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

СК 13. Здатність використовувати базові знання з інформаційних технологій для ефективного виконання професійних завдань.

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати і систематизувати.

ПРН 6. Використовувати інформаційні і комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем професійної діяльності.

ПРН 20. Застосовувати професійно-комунікаційні навички для забезпечення ефективної діяльності в галузі інформаційних технологій.

ПРН 21. Використовувати організаційні та аналітичні навички для управління інформаційними процесами та оптимізації роботи в цифровій технологічній сфері.

Тематичний план

№	Етапи практики	Кількість годин
---	----------------	-----------------

		очна
1	Ознайомлення з науково-інформаційними джерелами за обраним напрямом досліджень, формування бібліографії.	25
2	Оволодіння навичками відповідності до завдання. Вивчення програмного забезпечення для машинного перекладу.	15
3	Вивчення сучасних інтелектуальних методів машинного перекладу.	15
4	Виконання індивідуального завдання керівника. Оформлення звіту практики.	15
5	Підготовка тексту доповіді (виступу) для захисту роботи з учбової практики	15
6	Оформлення дослідницького матеріалу.	10
7	Формулювання загальних висновків роботи, рекомендацій щодо наукового та практичного використання здобутих результатів. Складання звіту за результатами практики.	10
8	Складання списку використаних джерел і оформлення додатку. Захист звіту.	15
Разом		120

Методи навчання:

MН1– комунікативний метод (здійснення інтерактивної діяльності , навчальна дискусія, пояснення);

MН2 – практичний метод (виконання практичних завдань, написання наукових робіт);

MН3 – аудіо-візуальний метод (зорова невербальна наочність, сприйняття мови на слух: ілюстрації, аудіо, відео).

MН4 – метод спостереження (цілеспрямоване сприйняття мовних та мовленнєвих явищ, їх імітація та практична реалізація);

MН5 – самостійна робота як метод навчання (самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з метою його практичного використання).

Форми та методи оцінювання

Поточний контроль здійснює керівник-методист від кафедри комп'ютерних наук і інформаційних систем, протягом проходження навчальної практики він аналізує та оцінює систематичну роботу здобувача.

Система оцінювання та вимоги:

Підсумкове оцінювання

1 Після закінчення практики здобувачі мають оформити й подати на кафедру звіт про виконання її програми та індивідуального завдання. Цей документ має бути підписаний керівником підрозділу бази практики. Після захисту звіт зберігається на кафедрі протягом трьох років.

Звіт разом з направленням на практику, індивідуальним завданням і щоденником (за наявності) подається на розгляд для оцінювання керівнику практики від університету.

2 Підсумковий контроль результатів практики проводиться за графіком консультацій кафедри.

3 До захисту звітів з практики допускаються здобувачі, які виконали вимоги програми практики (науково-дослідного стажування). Захист звітів відбувається у комісії, яку призначає завідувач кафедри.

4 Оцінювання результатів практики здійснюється експертно. Оцінка за практику обчислюється як сума балів за результатами виконання завдань практики, оформлення звіту та його захисту згідно з таблицею 1.

При оцінюванні враховується відгук керівника підрозділу бази практики.

Таблиця 1 – Критерії оцінювання знань за результатами проходження практики

Критерії оцінювання	Бали
Виконання завдань практики	50
Повнота виконання програми	20
Використання математичних та статистичних методів, методів моделювання, комп'ютерних технологій	5
Використання новітніх інформаційних джерел, чинних нормативних та законодавчих документів	5
Наявність в звіті необхідних матеріалів (таблиць, графіків, схем, додатків)	15
Обґрунтованість висновків і практична значимість рекомендацій (пропозицій)	5
Оформлення звіту	20
Захист	30
Презентація результатів	5
Аргументованість та повнота відповідей на запитання	20
Відгук керівника підрозділу бази практики	5

Підсумкова оцінка звіту з практики визначається згідно зі шкалою, наведеною в таблиці 2.

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами проходження практики

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	A	Звіт з практики характеризується повним та вичерпним розкриттям кожного розділу (теми), повним складом додатків, які вимагаються відповідним розділом (темою) практики, актуальністю і достовірністю поданої у звіті інформації, наявністю якісно обґрунтованих висновків. Відмінно вичерпна і розгорнута відповідь на обґрунтування пакету документів з практики з аналізом сучасних інформаційних джерел, у тому числі законодавчих і нормативних документів, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, високий рівень виконання практичних завдань з наявністю висновків. Здобувач вільно володіє змістом роботи, яка проводилася на практиці, має повне знання відповідного законодавчого та інструктивного матеріалу, відповідає на проблемні питання.

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Критерії
80–89	Добре	B	Звіт з практики характеризується повним та вичерпним розкриттям кожного розділу (теми), достатньо повним складом додатків, які вимагаються відповідним розділом (темою) практики, актуальністю і достовірністю поданої у звіті інформації, наявністю несуттєвих помилок при виконанні розрахунків, наявністю достатньо обґрунтованих висновків. Добре ґрунтовна відповідь, обґрунтований пакет документів з практики з аналізом інформаційних джерел, законодавчих і нормативних документів, досвіду провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, якісний рівень виконання практичних завдань. Здобувач вільно володіє змістом роботи, яка проводилася на практиці, має повне знання відповідного законодавчого та інструктивного матеріалу, відповідає на проблемні питання, але допустив неточності під час відповідей.
75-79		C	Звіт з практики характеризується достатньо повним розкриттям кожного розділу (теми), наявністю 75 % основних додатків від загальної кількості), актуальністю і достовірністю поданої у звіті інформації, наявністю несуттєвих помилок при виконанні розрахунків, наявністю достатньо обґрунтованих висновків, але в окремих завданнях з незначними помилками. Повна відповідь на обґрунтування пакету документів з практики з посиланням на інформаційні джерела, використання досвіду провідних вітчизняних вчених, достатній рівень виконання практичних завдань. Здобувач достатньо володіє змістом роботи, яка проводилася на практиці, допустив помилки у формулюванні висновків за результатами виконання практичних завдань, відповідає на питання, передбачені програмою практики, але допустив неточності під час відповідей..
67-74	Задовільно	D	Звіт з практики характеризується неповною відповідністю програмі практики (виконано 50-75% зазначених у програмі завдань), неповним складом додатків, які вимагаються відповідним розділом (темою) практики (50-75 % додатків від загальної кількості), неактуальністю поданої у звіті інформації (подання інформації за період, що передує терміну проходження здобувачем практики). Задовільна відповідь на обґрунтування пакету документів з практики без посилань на інформаційні джерела, окремі помилки, виправлення яких відбувається за допомогою керівника практики, середній рівень виконання практичних завдань. Здобувач посередньо володіє змістом роботи, при відповіді на запитання допустив численні помилки.

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Критерії
60–66		E	Звіт з практики характеризується обмеженим викладенням змісту програми (роботи) або неповною відповідністю програмі практики (50 % охоплення зазначених у програмі завдань), неповним складом додатків, які вимагаються відповідним розділом (темою) практики (50 % необхідних додатків), неактуальністю поданої у звіті інформації. Відповідь щодо обґрунтування пакету документів з практики надана в мінімально допустимому обсязі, містить значні неточності, граничний рівень виконання практичних завдань. Здобувач посередньо володіє змістом роботи, відповідь на запитання містить принципів помилки.
35–59	Незадовільно	FX	Звіт з практики характеризується неповним викладенням змісту роботи або неповною відповідністю змісту роботи вимогам програми практики (менше 50% охоплення зазначених у програмі завдань), неповним складом додатків, які вимагаються відповідним розділом (темою) практики (менше 50% необхідних додатків), недостовірністю поданої у звіті інформації. Незадовільна відповідь, недостатній обсяг пакету документів з практики, грубі помилки, неспроможність їх виправлення, низький рівень виконання практичних завдань. Здобувач має порушення графіку проходження практики, несвоєчасно здав звіт на кафедру.
0–34	Неприйнятно	F	Звіт з практики характеризується частковим викладенням змісту роботи або не відповідністю змісту роботи вимогам програми практики, відсутністю додатків, які вимагаються відповідним розділом (темою) практики, недостовірністю поданої у звіті інформації. Незадовільна відповідь, відсутній обсяг пакету документів з практики, грубі помилки, неспроможність їх виправлення, відсутність виконання практичних завдань. Здобувач має порушення графіку проходження практики, несвоєчасно здав звіт на кафедру.

Політика курсу:

- проходження практики передбачає роботу в колективі, середовище є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування бази практики, виконання практичних завдань, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає виконання окремих теоретичних і практичних завдань, які винесені відповідно до програми практики на самостійне опрацювання;
- усі завдання, передбачені програмою практики, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на практиці з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації керівника практик;
- під час написання звіту здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної

добросовісності учасників освітнього процесу ХНАДУ»
(https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf),
«Академічна добросовісність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних
робіт на плагіат»
(https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf),
«Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ»
(https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
— здобувач, який не виконав програму практики без поважних причин та дістав
негативний відгук підприємства або незадовільну оцінку, відраховується з університету.
Рекомендована література: (література не пізніше 10 років, окрім 1
фундаментального класичного підручника або монографії)

1. Ваховська О. В. Основи комп'ютерної лінгвістики: навчально-методичний посібник. Київ : КНЛУ, 2023. 112 с.
2. Dupont, Q. The Cryptological Origins of Machine Translation, from al-Kindi to Weaver. Amodern. 2017.

Додаткова література

1. Навігація робочим процесом перекладу: Вичерпний посібник (2023)
<https://www.conveythis.com/uk/guide-to-translation-workflow-management-2023/>

Розробник
силабусу навчальної
дисципліни:

Сергій НЕРОНОВ

Гарант освітньо-
професійної
програми

Анастасія ПТУШКА

Завідувач кафедри

Ганна ПЛЄХОВА